

2023

Verksamhetsberättelse
Svenska kyrkan
Högalids församling

Högalids församling, Svenska kyrkan

Telefon: 08-616 88 00

Adress: Högalids kyrkväg 15

Adress: Högalids kyrkväg 11, 117 30 Stockholm

E-post: hogalid.forsamling@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/hogalid

www.facebook.com/hogalidsforsamling

Verksamhetsberättelse 2023

Texter: Gunilla Lindén, kyrkoherde; Ingrid Andersson, kyrkorådets ordförande; Maja Inde, diakon, Kikki Hatt, kommunikatör

Framsidesillustration: Tove Hennix, illustratör.

Form och redigering: Kikki Hatt, kommunikatör

Innehållsförteckning

<i>Högalids församling 2023</i>	04
<i>Högalids församling i siffror</i>	07
<i>Högalidskyrkan 100 år</i>	08
<i>Återinvigning och 100-årskalal</i>	09
<i>Högalidsmässan – ett uruppförande</i>	14
<i>Musikens andliga dimension</i>	18
<i>Många olika ideella uppdrag</i>	20
<i>Morgonbönen ger lugn och gemenskap</i>	21
<i>Fem år som kyrkvård</i>	22
<i>Extra kalla nätter</i>	24
<i>Kamp för viktiga principer och mer dagsljus</i>	26
<i>Högalidskyrkans renovering – tredje året</i>	28

Högalids församling 2023

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.

Kyrkoordning för Svenska kyrkan

Det här är Högalids församlings verksamhetsberättelse för 2023. En verksamhetsberättelse är ett svar på verksamhetsplanen. Enligt verksamhetsplanen skulle Högalids församling under året särskilt fokusera på att:

- möjliggöra för fler att bli döpta
 - möta hela människan och stärka andlig och existentiell hälsa
 - återinviga Högalidskyrkan efter renoveringen
 - anpassa lokalerna så att de svarar mot de behov som finns
 - stärka arbetet med och för ideella medarbetare
- Det ska vara lätt att engagera sig.

Fokusområden

Hur har arbetet med fokusområdena sett ut?

Möjliggöra för fler att bli döpta

"Högalids församling vill vara en kyrka för hela livet. Barnet som döps är ett subjekt i Guds värld, konfirmandens livsfrågor har ett absolut värde nu och inte bara för det som ska komma. Här ryms det vuxna livets växlingar och åldrandets erfarenheter. Ofta sker Kristusmötet där vi minst anar det."

Ur Församlingsinstruktionen 2021

I juni 2023 återinvigdes Högalidskyrkans kyrksal efter att ha varit stängd för renovering under drygt två års tid. Under tiden som kyrkan varit stängd har dop erbjudits i Stora salen och i Högalids utomhuskyrka. Sedan Högalidskyrkan återinvigdes har dop också erbjudits i kyrksalen och i dopkapellet.

Varje lördag erbjuds fyra tider för dop. Det är också möjligt att boka dop andra tider och dagar.

Högalids församling har under året informerat om dopet i öppna förskolan, i babymassagegrupper och i barnkörer.

I maj bjöd församlingen in till drop in-dop.

I samband med Högalidskyrkans återinvigning togs en utställning om Högalidskyrkan under 100 år fram. Dopet hade en tydlig plats i utställningen.

Möta hela människan och stärka andlig och existentiell hälsa

"I Högalids församling finns människors andliga längtan. En del har hittat ett språk för sin tro, andra söker sitt språk. Högalids församling ska vara en plats både för dem som söker sitt andliga språk och för dem som vill fördjupa det.

Gudstjänsten och undervisningen ska vara angelägen för alla. Det ska vara lätt att följa med i gudstjänsten samtidigt som den ska öppna för teologisk fördjupning. Söndagens gudstjänst har en särställning som den gemensamma firningsdagen med världens kyrkor. Församlingens undervisning ska ta sin utgångspunkt i människors livsfrågor och längtan efter Gud.

För många är kyrkorummet i sig viktigt. Kyrkan vittnar om att himmel och jord hör ihop. Det ska vara lätt att tända ljus och på andra sätt få plats för den egna andakten."

Församlingsinstruktionen 2021

I januari 2022 började församlingen fira morgonbön varje vardagsmorgon. Morgonbönen efterföljs av en enkel frukost. Morgonbönen har blivit en återkommande mötesplats som möjliggör ett regelbundet böneliv tillsammans med andra. Frukosten bjuder in till social gemenskap och möjlighet till delaktighet. I beredning av frukosten deltar personer som arbetstränar eller är ideella medarbetare i församlingen.

Mässa har firats onsdagar kl 12, söndagar kl 11 samt söndagar kl 18.30. Under gudstjänsten på söndagar kl 11 har söndagsskola erbjudits. Söndagskvällarna har blivit en mötesplats framför allt för ungdomar. Efter gudstjänsten har en enkel måltid serverats.

Högalids församling har under 2023 erbjudit andakter på åtta vård- och omsorgsboenden.

Begravningsgudstjänster har ägt rum i Stora salen, i kolumbariet, i Borgerskapets kyrka och sedan Högalidskyrkan återinvigdes i kyrksalen. Anhöriga till personer som avlidit har bjudits in till sorgegrupp vid flera tillfällen under året.

I Högalids församling har under 2023 funnits 14 körer. För de som vill sjunga i kör finns både möjligheten att delta i en drop in-kör, öppen för personer

med och utan behov av särskilt stöd, och i körer med provsjungning.

Ett sommarläger för konfirmander, Gålölägret, erbjöds under året. Lägre är integrerat för ungdomar med och utan behov av särskilt stöd. Till följd av ökat antal anmälda konfirmander startades två konfirmandgrupper under hösten. Fokus låg på frågor om människovärde och mänskliga rättigheter. Grupperna reste under höstlovet till Amsterdam, i Anne Franks fotspår.

Ledarutbildning för konfirmander har genomförts. Utbildningen har varit öppen för ungdomar med och utan behov av särskilt stöd.

Meningen med mig, en samtalsgrupp kring existentiella frågor, erbjöds ungdomar och unga vuxna. Föräldrarna i babymassagegruppen bjöds också in till fortsatta samtal enligt den modell som erbjuds i Meningen med mig.

För vuxna som velat fördjupa sig i kristen tro har en samtalsgrupp, Att vara kristen, anordnats. Under året har bjudits in till bibelstudiegrupp med ekologisk läsning av Bibeln. I samband med allhelgona och advent inbjöds till bibelsamtal.

På söndageftermiddagarna har "Rum för livet" under några gånger per termin blivit en mötesplats för dem som velat fördjupa olika perspektiv av livet, t ex relationen mellan föräldrar och vuxna barn, miljö och etiska frågor.

I gruppen Livsnära samtal möts människor för att dela sina livsberättelser.

En gång i månaden har Högalids församling bjudit in till pilgrimsvandringar. Ibland har vandringarna ägt rum i närområdet, ibland har det varit längre vandringar.

Återinviga Högalidskyrkan efter renoveringen

Högalidskyrkan är ett av nationalromantikens landmärken. Kyrkan har varit stängd på grund av en omfattande renovering. Den 10 juni 2023, på dagen 100 år efter invigningen, återinvigdes Högalidskyrkans kyrksal. Stockholms stifts biskop, Andreas Holmberg, medverkade vid återinvigningen.

I samband med återinvigningen och 100-årsjubileet uruppfördes Högalidsmässan, ett nyskrivet verk med musik av Matthew Peterson och text av Högalids församlings kyrkoherde, Gunilla Lindén.

På grund av faktorer som varken församling eller entreprenör kunnat rå på har arbetet med Högalids-

kyrkans renovering försenats. Förhoppningen från församlingens sida var att renoveringen skulle ha varit helt avslutad inför 100-årsjubileet. Men, coronapandemin, problem i transportsektorn, kriget i Ukraina och råvarubrist kom emellan. Detta innebär att Högalidskyrkans renovering fortgick under hela 2023, trots att själva kyrksalen åter togs i bruk.

Anpassa lokalerna så att de svarar mot de behov som finns

I mars 2021 stängde Högalidskyrkan för en omfattande renovering. Kyrksalen återinvigdes i juni 2023, men lokalerna i kyrkans undervåning, i södra tornet, på orgelläktaren och i anslutning till kapellet har fortsatt varit stängda p g a renovering. Delar av prästgården har disponerats av entreprenör och underentreprenör.

Detta har lett till en viss trångboddhet för verksamheten och ställt stora krav på planering och samarbete. En anpassning av lokalerna har gjorts för att svara mot behoven. Samtalsrum har inretts i prästgården. Under 2023 skrev församlingen avtal med stiftelsen Inuti, en daglig verksamhet, för uthyrning av stora delar av prästgården med början under 2024. Det betyder att de lokaler där majoriteten av de anställda nu har sina arbetsplatser kommer att hyras ut. Under 2023 har ett intensivt arbete med planering för arbetsplatser för personal i Högalidskyrkan och i Församlingshuset pågått.

I församlingshuset har Stora salen har under stora delar av året fungerat som gudstjänstrum, körsal, samlingsal för gruppverksamhet och ungdomslokal. Foajén utanför Stora salen har fungerat som vapenhus, samtalsrum, fikarum och verksamhetslokal för mindre grupper.

En översyn har gjorts gällande fortsatt optimerad användning av Stora salen och öppna förskolans lokaler. Grundtanken är att öka användningsområdet för samtliga lokaler så att de nyttjas på bästa sätt. Långsiktig planering för användande av lokalerna i församlingshuset har gjorts. Kyrkorådet fattade i slutet av 2023 ett inriktningsbeslut avseende användning av lokalerna i församlingshuset.

De två mindre lokaler som tidigare använts för gruppverksamhet och samlingar ska bli samtalsrum och arbetsplatser. Här ska också personalkök och mindre mötesrum rymmas.

Stärka arbetet med och för ideella medarbetare – Det ska vara lätt att engagera sig.

I Högalids församling finns många engagerade medarbetare. Volontärer och andra som vill arbeta ideellt i olika uppdrag är en förutsättning för en levande församling, det är vår församlingssyn. Det är inte de anställdas kyrka. Antalet medarbetare som behövs för att utföra uppdraget är många.

Ur Församlingsinstruktionen 2021

I Högalids församling finns det många ideella medarbetare som under året bidragit till församlingens liv med tid, engagemang och kompetens. Det finns olika vägar in till engagemang i församlingen. För några börjar det i gudstjänsten eller konfirmandtiden och viljan att bidra, andra hittar sina uppgifter genom Volontärbyrån och några söker sig till församlingen i samband med att livet förändras.

Ideella medarbetare har bidragit till gudstjänstlivet i församlingen. Kyrkvårdar, gudstjänstvärdar och kaffevårdar har deltagit i planering och genomförande av gudstjänster och servering i samband med gudstjänster och konserter. På söndagskvällarna har ungdomar och unga vuxna planerat, utformat och medverkat i gudstjänsten.

Morgonbönen har under året blivit en mötesplats för några av församlingens ideella medarbetare som både deltagit i och lett bönen. Den efterföljande frukosten har blivit ett sammanhang där människor kunnat mötas och knyta vänskapsband.

Under 2023 har arbetet med att utveckla körverksamheten fortsatt. Flera av församlingens köror är föreningar där medlemmarna på ideell basis planerar för sociala evenemang. En musiker är musikaliskt ansvarig och en präst är knuten till varje kör och fungerar som körkaplan.

Efter avslutad konfirmationstid bjöds konfirmanderna in till ledarutbildning. Konfirmandledarna deltog sedan i konfirmationsundervisningen och blev viktiga personer för konfirmanderna.

I församlingen har flera gruppverksamheter under årets planerats och letts av ideella, bland annat samtalsgrupper i kristen tro, livsberättargrupper och stickkafé. I arbetet kring pilgrimsvandring har också flera ideella både planerat och lett vandringar.

I Prästgårdsparken finns en utomhuskyrka och en helande trädgård. Arbetet med trädgården utförs till största delen av ideella medarbetare som ger av sin

kunskap, sin tid och sitt engagemang.

Många äldre drabbas av ofrivillig ensamhet. En besöksgrupp bestående av ideella medarbetare ar under året besökt äldre i syfte att bryta ensamheten. Det finns ett uppsökande arbete, kärnan, där ideella medarbetare engagerar sig.

Olika typer av mötesplatser för ideella har anordnats under året. Vid sidan av ledarutbildning har olika utbildningsinsatser riktats mot olika grupper. Mot slutet av året bjöds ideella medarbetare in till en jultallrik med visning av den nyrenoverade kyrkan.

Högalids församling är en av huvudmännen i Ideellt forum. Ideellt forum är ett samarbete mellan olika inomkyrkliga organisationer och utgör ett nätverk kring delaktighet och engagemang.

*Gunilla Lindén
Kyrkoherde i Högalids församling*

Foto: Magnus Aronson

Högalids församling ska vara en församling som inte diskriminerar utifrån ekonomiska förutsättningar, kön, könsuttryck, psykisk hälsa, fysisk förmåga, funktionsvariationer, etnicitet eller sexuell läggning. Församlingen ska vara en mötesplats där människor känner sig välkomna.

Vi vill vara en församling där barn, unga, vuxna och äldre, alla med sina unika gåvor, ska hitta en plats att möta sig själva, andra människor och Gud. Vi vill vara en församling där vi tillsammans förundras inför skapelsen - och tar hand om vår jord. För att kunna göra det behöver vi göra medvetna val och uppmärksamma orättvisor och missförhållanden. Vi vill vara en församling som tillsammans läser och försöker förstå Bibeln. Vad har Gud med våra liv att göra? Vad har våra liv med Gud att göra? Vi vill vara en levande församling där vi tillsammans får utforska Guds kärlek.

Ur Församlingsinstruktionen 2021

Högalids församling i siffror

Nedan presenteras kortfattad statistik över kyrkliga handlingar, in- och utträden, befolkning och bostäder i Högalids församling.

Befolkning och medlemmar

31 735 (2022:31 797) personer bor i Högalids församling. 15 445 (2022: 15 520) är medlemmar i Svenska kyrkan. Det innebär att ca 48,7 % (2022: 49 %) av de boende i församlingen är medlemmar i Svenska kyrkan.

Kyrkliga handlingar

Avser personer boende i Högalids församling

Döpta	2023	109	51 i Högalid, 10 i Katarina, 12 i Maria Magdalena, 2 i Sofia
	2022	85	23 i Högalid, 11 i Katarina, 11 i Maria Magdalena
	2021	80	23 i Högalid, 7 i Katarina, 9 i Maria Magdalena

Konfirmerade	2023	40
	2022	22
	2021	24

Vigslar	2023	40
	2022	53
	2021	30

Begravningar	2023	140
	2022	177
	2021	160

In- och utträden

Inträden	2023	35
	2022	21
	2021	52 (trenden är att såväl inträden som utträden ökar under kyrkovalsår)

Utträden	2023	159
	2022	185
	2021	277 (trenden är att såväl inträden som utträden ökar under kyrkovalsår)

Källa: Svenska kyrkan

Bostäder

Det finns ca 20 000 bostäder i församlingen.

41 % är hyresrätter.

59 % är bostadsrätter.

44 % av bostäderna är 1:or med eller utan kök.

43 % av bostäderna är 2-3:or.

13 % av bostäderna är 4:or eller större.

Källa: Stockholms stad

Högalidskyrkan 100 år

Berättelsen om Högalidskyrkans tillblivelse börjar vid 1800-talets slut. I Maria Magdalena församling på Södermalm i Stockholm var folkökningen stor från 1880-talet och framåt. Det skedde en stor befolkningstillväxt, inte minst i den västra delen av församlingen, runt de områden som vi idag kallar för Hornstull och Zinkensdamm. Maria Magdalena församling var stadens största församling med mer än 50 000 medlemmar. Men, någon kyrkobyggnad för Svenska kyrkan i den västra delen av församlingen fanns inte.

Beslutet att bygga en kyrka på västra Södermalm togs 1902. Maria Magdalena församling fick disponera en tomt uppe på Högalidsberget. På berget låg det tidigare en kvarn som hörde till Heleneborgs malmgård.

Redan 1906 presenterades idéer på hur kyrkan kunde utformas. Men, ledamöterna i kyrkorådet var inte nöjda. Utöver de arkitekter som inkommit med förslag bjöd kyrkorådet in ytterligare två arkitekter till en arkitekttävling. De två arkitekterna var Georg A. Nilsson som skulle få uppdraget att rita Högalids folkskola och Ivar Tengbom, som ritat Sachsska barnsjukhuset.

Ivar Tengbom vann tävlingen med sin ritning av en enkel långhuskyrka med två torn och han fick 1913 uppdraget att rita kyrkan.

Det är ganska ovanligt i Sverige att kyrkor har två torn. De dubbla tornen kritiserades av flera och arkitekten Carl Westman, den ende sakkunnige i tävlingsjuryn, ifrågasatte de två tornen. Men, Tengbom var ihärdig. Han menade att ”ett torn aldrig förslå i konkurrensen med det på andra sidan vattnet liggande stadshustornet”. Ivar Tengbom hade varit med i arkitekttävlingen om Stadshuset. Då fick han andrapriset. Många uppfattade nu Högalidskyrkans tvillingtorn som en revansch i konkurrensen med Ragnar Östberg och hans stadshus.

Möjligen tänkte sig Tengbom att Högalidskyrkan skulle kunna bli domkyrka i ett framtida stift. Stockholm blev ett eget stift och fick en egen biskop först 1942. Innan dess hörde Stockholmsförsamlingarna till antingen Strängnäs eller Uppsala stift.

Men, det var nog inte bara högtflygande planer och revanschlystnad som ledde Tengbom in på idén med de två tornen. Det finns tydliga teologiska motiv i Tengboms arkitektur. Högalidskyrkans tvillingtorn har namn efter Ansgar, Nordens apos-

tel, och Olaus Petrus, den svenske reformatorn. De representerar lagen och evangeliet. Detta är typiskt för Högalidskyrkan. Varje detalj är genomtänkt och vittnar inte bara om en Gud som sträcker sig långt bortom himlarymderna utan också om hur vardagslivet hänger samman med kyrkans liv. Den som tittar noga kan kanske se inslag av mönstermurade partier i kyrkans fasad. Här finns både verktyg, kors och bilder av Guds allseende öga. Samtidigt finns ovanför fönstren på långsidan skulpterade zodiaktecken.

På många sätt är Högalidskyrkan en byggnad i tiden. Ett avskilt rum för bön och lovsång. Och samtidigt en byggnad som relaterar till samtiden och människors vardagsliv och vardagstro.

Högalidskyrkan rymmer många människors livsberättelser.

Jag tänker mig att stenarna och kyrkans olika beståndsdelar, allt ifrån grundstenen till väggarnas tegel, mittgången, bänkarna, dopfunten, altarrunden och orgeln vittnar om människors liv.

Här har barn burits fram till dopet, här har skolavslutningar firats, här har många konfirmationer ägt rum, här har människor fått säga ja både till varandra och till Gud. Här har vuxna människor valt att döpas och tas upp i församlingen. Äktenskap har förnyats, löften har givits.

Här är vi många som fått ta avsked av dem vi förlorat. Här har gråten fått oss att skälva. Här är vi många som har tänt ljus, en ordlös bön.

Här är vi många som har erfarit Guds närvaro. Känt Andens vind mot vår kind. Här har Bibelns ord drabbat, musiken gripit tag i oss. Hit har vi kommit med vår längtan, vår besvikelse, våra drömmar, vår glädje och vår sorg.

I 100 år har Högalidskyrkan varit en plats dit människor kommit för att fira livets höjdpunkter – och för att dela sorgen när döden drabbat.

*Gunilla Lindén
Kyrkoherde i Högalids församling*

Återinvigning och 100-årskalas

*”Murarna växte, spirorna reste sig mot höjden.
Efter sex år var det härliga verket färdigt.
Invigningen ägde rum en strålande försommardag
den 10 juni 1923. Icke heller den dagen kan någonsin
förlömmas av dem som voro med /.../
Inne i kyrkan sträckte sig någon över bänken och sade:
”Så har den stora dagen kommit.”
Och sannerligen, det var en stor dag.”*

Texten är hämtad från en utgåva av Högalids församlingsblad, från juni 1933 i samband med tioårsjubileet.

Den 10 juni 2023 var den här igen. Den stora dagen då församlingen äntligen skulle få ta sin kyrka i bruk. Det var en strålande försommardag, solen sken och det var vindstilla uppe på berget. Detta är något besynnerligt och gudagivet i sig då vinden allt som oftast är stark uppe på Högalidsberget.

På själva 100-årsdagen av invigningen bultade Stockholms stifts biskop Andreas Holmberg på

kyrkporten och församlingen kunde åter fira gudstjänst i sin kyrka.

Det var en glädjens dag. Många slöt upp för att fira gudstjänst, för att bese den nyrenoverade kyrksalen och för att delta i trädgårdsfesten. Många medarbetare, ideella, anställda och förtroendevalda slöt upp och möjliggjorde en fest för många.

På eftermiddagen uruppfördes det nyskrivna verket Högalidsmässan. Kyrkan sjöd av sång, musik och liv.

Det är det helgedomen är skapad för: att vara en mötesplats där vi tillsammans får förundras inför livets skörhet och styrka; ett rum där var och en ska kunna hitta sin plats; ett rum för möte mellan människa och Gud; en plats där människor känner sig välkomna!

Vi fick tillsammans återinviga vår kyrkosal. Kollekten gick till Högalidskyrkans renovering.

*Gunilla Lindén
Kyrkoherde i Högalids församling*

Foto: Magnus Aronson

Foto detta uppslag om ammat ej anges: Magnus Aronson

Foto: Catharina Fredrikson

Tack!

Nu är Högalidskyrkan återinvigd. Den 10 juni 2023, på dagen 100 år efter invigningen, bultade biskop Andreas på kyrkporten och förklarade kyrkan återinvigd. Vi är många som har längtat efter att få vara i vår kyrka igen. Efter år präglade av pandemi och renovering var glädjen stor när vi fick samlas igen. Vilken fest!

Tack alla ni som på olika sätt bidragit! Tack för ert engagemang!

Högalids församling vill vara en kyrka för alla och ni har bidragit till att vi kan vara det. Här möts människor med olika bakgrund och olika förutsättningar.

Ni är en påminnelse om att kyrkan inte bara är en byggnad utan också består av levande stenar. Hoppas att vi ses på Högalidsberget i sommar!

Gunilla Lindén, kyrkoherde

Foto detta uppslag om annat ej anges: Magnus Aronson

Foto: Kikki Hatt

Foto: Kikki Hatt

Foto: Kikki Hätt

Foto: Catharina Fredrikson

Högalidsmässan – ett uruppförande

Lördag 10 juni återinvigdes Högalidskyrkan efter en omfattande renovering. På eftermiddagen hände något unikt, särskilt för musikintresserade! Då uruppfördes Högalidsmässan, med text av kyrkoherde Gunilla Lindén och musik av den välrenommerade amerikanske tonsättaren Matthew Peterson, numera verksam i Sverige.

Jag ber Gunilla Lindén att berätta lite om arbetet med Högalidsmässan.

Vad är Högalidsmässan?

– Högalidsmässan är ett nyskrivet verk som bygger på den traditionella formen för en mässa, alltså en gudstjänst. Mässan som musikaliskt verk är en tonsättning av gudstjänstens sjungna delar.

Vad handlar den om?

– Det som är särskilt med Högalidsmässan är att varje del utgår från en plats eller ett föremål i Högalidskyrkan. Kyrkorummet innehåller många bilder eller berättelser, som anspelar på bibeln, kyrkohistoria, religionshistorien och samtida kultur. Varje del i mässan försöker fördjupa betydelsen av ett föremål eller en plats.

Hur kom du på att skriva en mässa?

– Församlingens musiker och jag pratade om hur vi skulle kunna uppmärksamma 100-årsjubileet musikaliskt. Då fick jag idén om att skriva en mässa med Högalidskyrkan som utgångspunkt. Kyrkan är så spännande, den rymmer många berättelser om kristen tro, men kyrkorummet innehåller också mycket av historia och vittnar även om relationen mellan kyrka och samhälle.

Har du gjort något liknande förut?

– Nej! Jag har jobbat lite som journalist och skrivit både pedagogisk litteratur och barnböcker tidigare, men det här var helt nytt för mig.

Hur visste du hur du skulle göra?

– Det visste jag väl inte, skrattar Gunilla, men jag har firat gudstjänst sedan jag var barn och gudstjänstens delar känns väldigt naturliga för mig. Jag har alltid varit intresserad av översättningsfrågor, att försöka förstå och tolka Bibeln och teologin i varje tid.

Kom texten eller musiken först?

– Texten kom först, den skrevs hösten 2021. Det gick enormt snabbt att skriva texterna. Jag kände en stark inspiration och det tog mindre än en vecka.

Vad var din inspiration?

– Under pandemin blev det tydligt att de yttre livsvillkoren påverkar oss väldigt mycket, att det påverkar hur vi söker Guds tilltal. Gud är alltid densamma, men våra erfarenheter av Gud ser olika ut beroende på vilken tid vi lever i och vad som händer runt omkring oss.

– Jag tycker att det var spännande att tolka den urgamla liturgiska texten i en ny tid.

Varför anlätades Matthew Peterson som tonsättare?

– Vi letade efter en nutida musiker som vi trodde skulle kunna tillföra en nyskapande musik och tillfrågade Matthew, som skrivit mycket spännande musik.

Hur gick arbetet till?

– Jag och Matthew träffades och pratade om den teologiska tonen i verket. Vi diskuterade mycket om hur jag tänker om innebörden av något och hur det kan få konsekvenser för hur musiken låter.

– Jag ville gärna att det skulle höras i musiken att bönen stiger upp från jorden. Hur låter det då? Vi försökte tillsammans tänka kring det och pröva tankar tillsammans. Matthew skickade ljudfiler och vi hade hela tiden en pågående dialog. Det tog nästan ett år.

Vad händer nu?

– Körer och musiker övar för fullt inför uruppförandet av Högalidsmässan som sker i Högalidskyrkan lördag 10 juni kl 16.00. Det känns fantastiskt fint att få återinviga vår kyrksal med en nyskriven mässa, avslutar Gunilla.

Text: Kikki Hatt

Medverkande i Högalidsmässans uruppförande i samband med Högalidskyrkans återinvigning: Kammarkören Högalid; Högalids oratoriekör; Högalids kammarorkester; Nils Larsson, orgel; Benedikt Melichar, dirigent.

Foto: Magnus Aronson

Ovan: Högalidsmässans skapare, kyrkoherde Gunilla Lindén och Matthew Peterson. Nedan: Fullsatt vid uruppförandet. Medverkade gjorde Kammarkören Högalid; Högalids oratoriekör; Högalids kammarorkester; Nils Larsson, orgel och Benedikt Melichar, dirigent.

Foto: Magnus Aronson

Foto detta uppslag om annat ej anges: Magnus Aronson

Foto: Kikki Hatt

Foto: Catharina Fredrikson

Musikens andliga dimension

– När min äldsta dotter kom, hon är adopterad från Kina, blev det viktigt för mig att hon skulle döpas. Jag var inte döpt själv, men jag kände att jag var så tacksam över att ha fått henne, så jag ville göra något stort av det berättar Maria Bergendahl Gerholm.

Maria sjunger i Oratoriekören i Högalids församling. Tillsammans med en av de andra körsångarna, Anna Lindholm Rosendahl, samtalar hon med kyrkoherde Gunilla Lindén om andlig längtan.

Maria berättar att hon sjungit i kyrkokör sedan hon var 16 år. Under småbarnstiden gjorde hon ett uppehåll, men sedan har körsången blivit en viktig del av livet.

– Att sjunga i kör, i en kyrka, ger glädje. Det kan vara en ren glädjeupplevelse. Jag vet inte vad den upplevelsen står för, men kanske är den en erfarenhet av Gud.

Anna har också sjungit i kör under många år. Hon beskriver den egna vägen in i kyrkan som guppig. När barnen var små var Annas man ledig på månda-

gar. Hon kände att hon längtade efter ett eget sammanhang och började sjunga i en kör som repeterade på måndagar. Det var ingen uppsjungning till kören, alla kunde egentligen vara med.

– Vi var en lite skraltig kör. Det var otroligt fint. Ibland lät det verkligen förskräckligt, men ibland sjöng vi väldigt bra.

Både Maria och Anna beskriver att församlingen blev en viktig plats under småbarnsåren. De kom med sina barn till föräldra- och barnsångsgrupperna. Mötet i gruppen gav sammanhang och struktur åt dagarna. Anna berättar:

– Vi fick ett barn som dog. Det var kanske då jag förstod vilken vila riten ger. Ceremonier och riter, det ger struktur åt livet och skapar en mening.

– Min tro fördjupades när jag var i 50-årsåldern. Egentligen hade jag inget att klaga på. Jag hade mycket att vara tacksam för. Trots det var jag olycklig, tårarna var alltid på väg. Då började jag gå i samtal med en präst. Under den tiden förstod jag vad jag måste göra. Jag måste vila i Gud.

– Det stycket gick rakt in i hjärtat. 1989 fick Maria sjunga Brahms Requiem när hon var med i en kör i Maria Magdalena församling. Hon har sparat programmet.

För Maria är frågan om tro inte lika tydligt definierad.

– Jag vet egentligen inte vad jag tror på. Men, jag vet att kyrkan har kommit att betyda mycket för mig. Jag fick frågan av en vän för några år sedan om jag ville engagera mig i kyrkopolitiken. Då tänkte jag att jag måste bli döpt. Jag kan ju inte vara med och representera ett sammanhang där jag inte delar grunden. Jag kände att jag ville dra mitt strå till stacken. Jag är döpt som vuxen och det var härligt att få välja musik till sitt eget dop.

– Barnens dop, mitt eget dop och min mans begravning, det är händelser som betytt mycket för mig.

Anna och Maria har valt att sjunga i en kyrkokör. Hur kommer det sig att det har blivit just en kyrkokör och inte en sekulär kör?

– Jag älskar mycket av kyrkomusiken, svarar Maria. Jag älskar att sjunga i stämmor, och jag uppskattar den blandade kören. Mycket av de stycken som är skrivna för kyrkorummet är skrivna för stämsång och blandad kör. Och, så tycker jag om kyrkorummet och att sjunga där.

– Jag hade nog inte förstått hur stark min längtan till den här musiken var, säger Anna. Det finns en frihet i musiken. Och, de stycken vi sjunger uttrycker ofta en historia, en dramatik.

Innan vårt samtal hittade Maria ett program från en konsert från 1989. Då sjöng hon i en annan kör som uppförde Brahms Requiem i Maria Magdalena kyrka.

– Det stycket gick rakt in i hjärtat. Det Brahms

gjorde var helt banbrytande. Istället för att skriva på latin och följa ordningen för den latinska dödsmässan så valde han ut bibeltexter på tyska. Han var enormt kunnig och valde själv texter ur Bibeln. Det är ett helt enastående verk.

– Det finns flera verk som påverkat mig och som rymmer en andlig dimension, berättar Anna. När vi var i Assisi med kyrkokören var det helt fantastiskt. Vi som annars brukade sjunga lite ojämnt sjöng plötsligt fantastiskt bra. Sedan har både Förklädd Gud och Högalidsmässan betytt mycket för mig.

– Och, Händels Messias har jag aldrig tröttnat på, fyller Maria i. När jag sjöng i kör i Storkyrkan sjöng vi den flera gången i december varje år. Jag tröttnade aldrig. Det var alltid helt fantastiskt, varje gång.

Finns det några psalmer som ni tycker särskilt mycket om?

– ”Var inte rädd, det finns ett hemligt tecken” (psalm 256), är min favorit, säger Anna.

– Jag tycker så mycket om ”Den signade dag” (psalm 175), berättar Maria. Särskilt tycker jag om de där raderna som handlar om fågeln som gläder sig i himmelens höjd när han över jorden sig svingar. Sedan är det så roligt med ”En vänlig grönskas rika dräkt” (psalm 201). Det känns stort att tänka på att det var Högalids församlings allra förste organist, Waldemar Åhlén, som skrev melodin och tonsatte den. Det är ett stycke jag, och många med mig, sjungit så många gånger.

Text & foto: Gunilla Lindén
Kyrkoherde i Högalids församling

Många olika ideella uppdrag

Kristina leder en samtalsgrupp

Hur kom du hit till Högalid?

– Jag bor alldeles i närheten och i början av pandemin »landade« jag ofta i sommarcaféet under mina promenader. Liselotte som jobbar i församlingen frågade om jag vill hjälpa till, och så har det fortsatt.

– Jag satt också i foajén och tog emot folk, det var många som kom förbi för en pratstund när nästan allt annat var stängt, minns Kristina, och sedan fortsatte jag som kaffevärd – det är vi som ordnar med kyrkkaffet till gudstjänsterna.

De ideella uppdragen gav mersmak och Kristina följde med Marie, en av församlingens diakoner, på ett informationsmöte om livsberättargrupper på Stadsmissionen. Det ledde till att Kristina nu leder livsberättargrupper för äldre, eller livsnära samtal som det också kallas. Ett ganska stort uppdrag!

– Jag fick möjlighet att gå en gruppledarutbildning och ingår nu i ett nätverk av andra handledare. Första gruppen startade i vintras och i höst är det dags för en ny.

Berätta lite om livsnära samtal!

– När man blir äldre så kommer många minnen upp på ett annat sätt än förr. Metoden bygger på att man tar tag i sina minnen och pratar sig genom livet i strukturerad form. Först får var och en av deltagarna prata ostört en stund, i halvtid tar vi kaffe och sedan diskuterar vi det som har kommit upp. Innan vi slutar får man veta nästa veckas tema, man behöver förbereda sig innan träffarna. Alla har tystnadsplikt, det är viktigt.

Har du gjort något liknande förut?

– Nej, inte precis, men jag har alltid haft lätt att ställa upp för andra, så det är väl en personlighetsläggning. I yrkeslivet kan man säga att jag har varit diversearbetare och jobbat med det mesta, inom

industri, kontor, vård och handel innan jag gick i pension för några år sedan!

När jag frågar Christina hur mycket tid hon lägger på det ideella arbetet i församlingen, blir hon tvungen att tänka efter ordentligt och räkna på fingrarna.

– Jo, jag är ju även med i en liten promenadgrupp som just startat, och så besöker jag varje vecka ett äldreboende som representant för besöksgruppen och så är det ju trädgården också. Det blir nog åtta timmar i veckan, eller kanske lite mer, konstaterar Kristina nästan lite förvånad.

Vad ger det att jobba ideellt?

– Man kan välja på ett annat sätt vad man vill göra, det är långt från arbetslivets krav. Samtidigt ingår man i ett sammanhang. Det är jättekul att få göra saker som man inte har gjort tidigare. Jag kan verkligen rekommendera det, avslutar Kristina.

Christian fixar frukost

Christian kommer till Högalids församlingshus nästan varje vardagsmorgon. Tillsammans med några andra, både frivilliga och anställda, förbereder han frukosten som serveras efter morgonbönen. Glada skratt hörs från köket när jag tittar förbi för att kolla läget.

Varför kommer du hit?

– Det är en bra start på dagen. Jag mår bra av det och får träffa massor av trevliga människor. Det är en fin gemenskap, och jag vill även att andra människor ska må bra.

När Christian blev pensionär för några år sedan sökte han sig till ideellt arbete. Han har även engagerat sig i Högalids utomhuskyrka och sommarcafé och i föreningen Viljan, Södermalms frivilligcentral.

– Att engagera sig ideellt är ett bra sätt att hålla sig aktiv och prova på nya saker, avslutar Christian. Fler borde prova!

Text & foto: Kikki Hatt

Christina hittade till församlingen under pandemin.

Christian tycker att fler borde engagera sig ideellt.

Morgonbönen ger lugn och gemenskap

Leo välkomnar alla

Hur hittade du hit till morgonbönen Högalid?

– Jag hade läst i tidningen Mitt i Södermalm om sorgegruppen, och bestämde mej för att gå upp till Högalidskyrkan sista dagen sommarcaféet hade öppet. När jag kom fram mötte jag en kvinna, och då bara slank det ur mig:

– Mamma är död!

– Det var Maja, en av diakonerna här. Hon sträckte ut armarna och frågade om jag ville ha en kram. Ja, det ville jag! Hon var den första människan som inte frågade hur gammal mamma blev, med kommentaren att det var väl ändå väntat, eftersom hon var gammal och sjuk. Jag fick en kram i stället.

Leo kom med i sorgegruppen under hösten. Alla de andra deltagarna var kvinnor.

– Jag undrade, var finns männen?

Han kände sig lite ensam, och funderar vidare:

– Har kanske männen dött före? Det var mest kvinnor som förlorat sin man, och några som förlorat sin mamma. Jag tycker om att prata känslor, jag är unik! Så jag trivdes ändå väldigt bra!

De tio mötena med de andra gruppdeltagarna och ledarna – en präst och en diakon – var mycket betydelsefulla.

– Alla människor borde få vara med i en sorgegrupp.

Som yrkesverksam arbetade Leo bland annat som pausmassör på olika företag, men nu är han pensionär.

– Jag brukade säga att jag fixar inget, det du får är en kort stunds avkoppling. Har du problem, så sitter det kvar efteråt. Jag trivdes och det var mycket skratt och samtal under tiden.

Leo berättar att han alltid åt frukost och lunch tillsammans med sin mamma, som var hans stora stöd genom hela livet. Nu, när hon inte längre finns, är Leo ensam.

– Då berättade diakonen Marie om morgonbönen med frukost. Hon tyckte att jag skulle börja komma på den när sorgegruppen tog slut.

Sedan dess är Leo är en av de allra flitigaste besökarna vid morgonbönen. Han kommer i god tid och har tagit på sig rollen som värd. Kollar att psalmböcker och agendor finns på plats, och är särskilt uppmärksam på nya besökare, så att kan han välkomna dem lite extra och berätta hur allt fungerar.

Vad är det som är så speciellt med morgonbönen?

– Åh, allt är jättebra! Bara att få komma till morgonbönen som är en lugn och skön stund, att sitta ner och höra sångerna och lyssna på det de säger. Gemenskapen är viktig, att få äta tillsammans med andra, man är inte ensam. En hel del andra män kommer på morgonbönen. Alla jag har mött är helt underbara, både besökare och personal, de hälsar och är så välkomnande! Jag får en sådan bra känsla av lugn och ro av att vara här.

Leo berättar vidare:

– En morgon i höstas promenerade jag upp mot kyrkan i sällskap med Gunilla (kyrkoherden), och berättade att jag fyllde år. Vid frukosten ställde plötsligt alla sig upp och sjöng ”Ja må han leva”. Det var underbart, vilken värme!

Har du gått i kyrkan tidigare?

– Jag har alltid varit medlem och besökt kyrkor för att få lugn och ro, suttit en stund, tänt ljus, men mer har det inte blivit. Så miljön var inte främmande, kyrkan har varit mitt lugna rum! Men det här är nytt.

Vad gör du annars?

– För några år sedan gav doktorn mig två val. Antingen skulle jag följa med henne på boxning, eller börja dansa. Jag valde dans, så nu går jag på seniordans ett par gånger i veckan

Även här är kvinnorna många fler än männen. När Leo förklarade att han aldrig tidigare dansat ”styrdans”, var det inga problem. Många ville lära ut.

– Det händer att jag blir uppjuden redan på gatan utanför. Vi har roligt och skrattar mycket. Jag har det så bra och är tacksam över att gänget finns! Fler män borde komma hit, tycker Leo.

– Och så ska jag vara med i församlingens livsberättargrupp som startar snart! Det ser jag fram mot! Och för framtiden önskar jag en bibelstudiegrupp på enkel svenska, jag vill kanske konfirmeras, avslutar Leo och samlar ihop sina saker. Det är snart dags att bege sig mot fredagsdansen.

Text: Kikki Hatt

Fem år som kyrkvärd

Grattis till Ivar och Högalids församling!

Ivar är trots sina 22 år en riktig veteran, det har redan gått lite mer än fem år sedan han började som kyrkvärd i Högalids församling.

Under uppväxten gick Ivar inte i kyrkan särskilt mycket och det var en skolkompis som tipsade om Gålölägret. Ivar tyckte att det verkade roligt och ville gärna vara med. Han konfirmerades på Gålölägret sommaren 2016.

– Men jag trodde aldrig att det skulle bli mer än så, att jag skulle få vara i här i församlingen så mycket!

Några månader efter lägret var Ivar på en veckomässa och då frågade konfirmationsprästen Gunilla, församlingens nuvarande kyrkoherde, om han kunde tänka sig att hjälpa till med nattvarden.

– Då blev jag jättenervös, men också väldigt stolt! Det var en bra sak att få öva på!

Sedan har Ivars engagemang i församlingen fortsatt, han syns ofta som kyrkvärd, gudstjänstbesökare och ibland tittar han förbi bara för att kolla läget och ta en fika. Uppdraget innebär tjänstgöring ungefär två gånger per månad

– Men jag hoppar in extra ibland och jag försöker få vara med på de mässor som är lite speciella och roliga, till exempel första advent och Kristi himmelsfärd.

Vad är det bästa med att vara kyrkvärd?

– Att välkomna församlingen och möta alla olika människor. Det är roligt att dela ut nattvarden och jag gillar att sjunga psalmer. Jag tycker också om att läsa upp texter under gudstjänsten.

Hur förbereder du dig?

– Jag förbereder mig alltid mycket, läser igenom texterna hemma och när jag sitter på tunnelbanan. Det är en utmaning! Om jag ser ett krångligt ord, använder jag google translate för att höra uttalet. Ibland spelar jag in en text och skickar till prästen som får säga om det låter rätt. Mamma får också hjälpa till att lyssna.

– Inför julbönen lyssnade jag många gånger på kronprinsessan Victoria när hon läser julevangeliets. Hon pratar så bra och tydligt!

Ivar är mycket klädintresserad och ser till att vara prydligt klädd med skjorta och nyputsade skor, när han ska vara kyrkvärd.

– Och så har jag en kavaj, så att min namnskylt sitter bra!

Till vardags jobbar Ivar med fastighetskötsel på Skansen, inom så kallad daglig verksamhet.

– Jag trivs jättebra på Skansen, och får de anpassningar jag behöver för att klara av det jobbet.

Vad gör du annars på fritiden?

– Jag hjälper till hemma och lagar mat ibland. Jag tycker om att kolla på teve och umgås med släktingar.

– På loven åker jag ofta upp till mormor i Svartlå i Norrbotten. Där finns massor av ved att ta hand om, och även djur som jag tycker om, kossor och gulliga kalvar till exempel.

Vi i Högalids församling är väldigt stolta och glada över Ivars engagemang. han gör skillnad på många sätt!

Text & foto: Kikki Hatt

Ivar kom i kontakt med Högalids församling genom Gålölägret. Sedan började han hjälpa till i samband med gudstjänster och nu har han firat fem år som kyrkvärd. Ivar kommer alltid väl förberedd till sina uppdrag, och övar alltid innan.

Extra kalla nätter

I samverkan med föreningen Ny gemenskap och Stockholms stad öppnar Högalids församling stora salen och foajén i församlingshuset, när det är minus sju grader eller kallare och/eller klass 2 varning för att EU-medborgare ska kunna få en natt i trygghet. Församlingen bjuder på kaffe, te och buljong.

Verksamheten bemannas av personal från Ny Gemenskap och ideella. Församlingens diakoner sköter kontakten med Ny gemenskap och erbjuder stöd där vi kan och förmår.

Text: Maja Inde

EKN – Extra kalla nätter: Akut tillhandahållande av övernattningsinnehåll under vintermånaderna (1 november–31 mars) på nätter då SMHI väderprognos indikerar en temperatur på -7°C eller kallare. Enligt ett rullande schema öppnar olika församlingar sina lokaler för att erbjuda en varm plats under dessa extra kalla nätter. Under de 8 år projektet pågått har antalet platser varierat mellan 40–180 per natt och deltagande församlingar vintern 2023/2024 är Immanuelskyrkan, Norrmalmskyrkan, St. Matteuskyrkan, Högalidskyrkan och Västermalms församling.

Källa: Ny gemenskap

V2 Vinternatt 2 är här: Högalidskyrkan.
7 januari · Stockholm · 🌐

Igår kväll, EKN, Högalidskyrkan 😊

Kamp för viktiga principer och mer dagsljus

Högalidskyrkans renovering är en mångfacetterad och utmanande process. Utöver själva renoveringen har församlingen behövt spänna bågen i flera tillståndsärenden. För att Högalidskyrkan ska kunna vara en kyrka för alla också i nästa generation.

Högalids församling befinner sig just nu mitt i två rättsprocesser av stor principiell vikt. Den första handlar om förstoring av Högalidskyrkans källarfönster för mer ljus in till samtals- och samlingsrum. Den andra handlar om gränserna för Högalidskyrkans kyrkotomt, om vägen upp till kyrkan och grönområdena omkring har samband med kyrkan eller inte. Den första har nyss fått prövningstillstånd i högsta instans som är Mark- och miljööverdomstolen, den andra ska prövas av Kammarrätten.

Det är inte vad vi sökt, och inte vad vi väntade oss. Inte det vanliga för en församling i Svenska kyrkan. Men inte desto mindre är det här vi är. Det är långa processer som sträcker sig över flera år, men 2023 har det bränt till på allvar.

Vi gör det inte heller ensam. Länsstyrelsen står bakom församlingen. När det gäller fönstren drivs frågan av Kyrkans Fastighetssamverkan i Stockholm AB, KFS. Vi gör det för församlingens medlemmar, för verksamheten och medarbetarna, och för en kyrka som ska möta nya generationer.

Förstoring av fönstren i kyrkans källare

Kort sammanfattande bakgrund: När kyrkorådet beslutar om planerna för kyrkans källare är förutsättningen att så mycket som möjligt av församlingens verksamhet ska rymmas i kyrkan. Kyrkofullmäktiges beslut om kyrkans renovering innefattar spräckning av berg för att maximera ytor för teknik, samtals- och samlingsrum. För att dessa ska bli funktionella och för mer dagsljus in i lokalerna föreslås att större fönster tas upp i tegelväggen.

Projektets särskilde antikvarie gör ett förslag som vinner Länsstyrelsens i Stockholm gillande. Förslaget är att fyra fönster och en glugg förstoras med tillsammans 2,6 kvadratmeter. (Högalidskyrkans totala fasadyta är 1143 kvadratmeter.) Tre av fönstren är ändrade på 1970-talet, ändringen nu återför arkitekturen mot originalet.

Länsstyrelsen bedömer att förändringarna är varsamma, väl motiverade och att de nya tilläggen

tar till vara kvaliteterna i kyrkans arkitektur. Länsstyrelsen ger oss tillstånd.

Dock krävs också bygglov. Stockholms stad avslår vår ansökan. Deras argumentet är att åtgärden förvanskar byggnaden och saknar allmänt intresse.

Vi överklagar, och eftersom tillsynsmyndigheten Länsstyrelsen i Stockholm redan gett sitt ja prövas frågan av Länsstyrelsen på Gotland. Som går på församlingens linje och uppdrar åt Stadsbyggnadsnämnden i Stockholm att ge oss bygglov.

Men staden tar strid på nytt och överklagar till högre instans, vilket är Mark- och miljödomstolen. Som går på stadens linje. I och för sig menar domstolen att församlingens argument om att lokalerna ska användas för stadsdelens människor kan ha ett visst allmänt intresse, men att hänsynen till byggnaden överväger. "Användningen behöver anpassas till byggnadens förutsättningar".

För KFS och för oss som under flera år tillsammans med Länsstyrelsen värnat betydelsen av vår nationalromantiska klenod till kyrka är argumentet att vi skulle förvanska bygganden obegripligt. Genom att överordna det kulturhistoriska intresset framför församlingens möjlighet att bruka sina egna lokaler tar domstolen ställning på ett sätt som vi uppfattar strider både mot äganderätten och Svenska kyrkans rätt och ansvar att i församlingen bedriva sin verksamhet. Detta påverkar inte bara Högalids församling utan alla församlingar i Svenska kyrkan.

Vi, tillsammans med KFS, begär i november prövning av ärendet i högsta instans vilket är Mark- och miljööverdomstolen. Vi har precis fått veta att målet kommer att tas upp. Vi gläds åt detta och kommer ytterligare att vässa våra argument i fortsatt process.

Kyrkotomten

Kulturmiljölagen har starka skrivningar inte bara om kyrkobyggnader utan också om dess närmaste omgivning, kyrkotomten. En kyrkotomt kan vara större än själva fastigheten. Länsstyrelsen i Stockholm, som är tillsynsmyndighet, driver frågan principiellt. Storkyrkoförsamlingen och Vantörs församling får större kyrkotomter i denna process.

Länsstyrelsen prövar på samma sätt gränserna för Högalid och finner att kyrkotomten bör vara betydligt större än dagens fastighet och även omfatta vägen upp till kyrkan, grönområdena ner till Varvsgatans grindstuga och området nedanför kolumbariet.

Parter i målet är Högalids församling och Stock-

holm stad, båda hörs, och vi svarar att vi ser positivt på Länsstyrelsens initiativ.

Länsstyrelsen fattar beslut om nya utvidgade gränser för kyrkotomten. Stockholm stad överklagar till Förvaltningsrätten. De menar att det inte finns något naturligt samband mellan omgivande park och Högalidskyrkan, och hävdar därutöver att området söder om muren som i dag ingår i församlingens fastighet inte heller bör ingå i en kyrkotomt utan naturligen tillhöra Stockholm stad.

Förvaltningsrätten beslutar att hålla syn på plats. Det vill säga, domare, nämndemän och notarie kommer till Högalid, liksom en företrädare för Stockholms stad, Länsstyrelsen och stiftet. Vi företräds denna dag av kyrkoherden. En kall novemberdag går alla runt i området för att själva bilda sig en uppfattning.

Veckan före jul faller domen. Förvaltningsrätten dömer till Länsstyrelsens, det vill säga vår, förmån. Förvaltningsrätten anser att "det är tydligt att det aktuella området tillkom för att höra samman med Högalidskyrkans funktion och miljö... Genom dess utformning bjuder området starkt in till att besöka kyrkan och det är enda bilvägen fram till kyrkan".

Och om området söder om stenmuren: "Grönområdet med dess träd, buskage och planteringar framhäver kyrkobyggnadens nationalromantiska och samtida stilideal med grönskande omgivning. Området hör samman med Högalidskyrkans funktion och miljö.

Stockholms stad överklagar beslutet till Kammarrätten. Men Kammarrätten beviljar inte prövnings-tillstånd. Om också detta beslut kommer att överklagas återstår att se

Intensivt arbetsår för kyrkorådet

Kyrkorådet är församlingens styrelse. Kyrkorådet företräder församlingen, står det i Svenska kyrkans kyrkoordning. Det ställs på sin spets i den här typen av ärenden. Vi har behövt sätta oss in i faktastoff, juridik och överklagande till nästa instans som vi knappt visste fanns. Vi har inte råd att anlita dyra advokater.

Men den samlade kompetensen i kyrkorådet i Högalid är hög. Flera har erfarenhet av förvaltningsfrågor på högsta nivå, vi har juridisk kompetens och flera med insyn i beslutandeprocesser på olika håll. Vi har KFS kompetens i ryggen och ett gott samarbete med Länsstyrelse och stift. Vi har ett mycket

starkt engagemang och stor enighet i kyrkorådet i Högalid generellt. Frågorna har varit uppe på praktiskt taget varje sammanträde. I varje steg har jag som ordförande känt stöd.

Att göra en totalrenovering av en kyrka är svårt, och kyrkorådet har under åtskilliga år haft ett stort fokus på detta uppdrag. Ja, vi vet att Högalidskyrkan inte heller är vilken kyrka som helst. Vi vet att det är en av nationalromantikens viktigaste byggnader i Sverige överhuvudtaget, och har gjort vår renovering utifrån det.

Stockholms stad däremot anser att det är staden i sina olika funktioner, stadsbyggnads- och exploateringsnämnderna, exploateringskontoret, Stadsmuseet med flera som är garanten för kulturarvets bevarande "i en synnerligen kulturhistoriskt värdefull kyrkobyggnad" som de skriver om Högalidskyrkan.

Så, fortsättning följer.

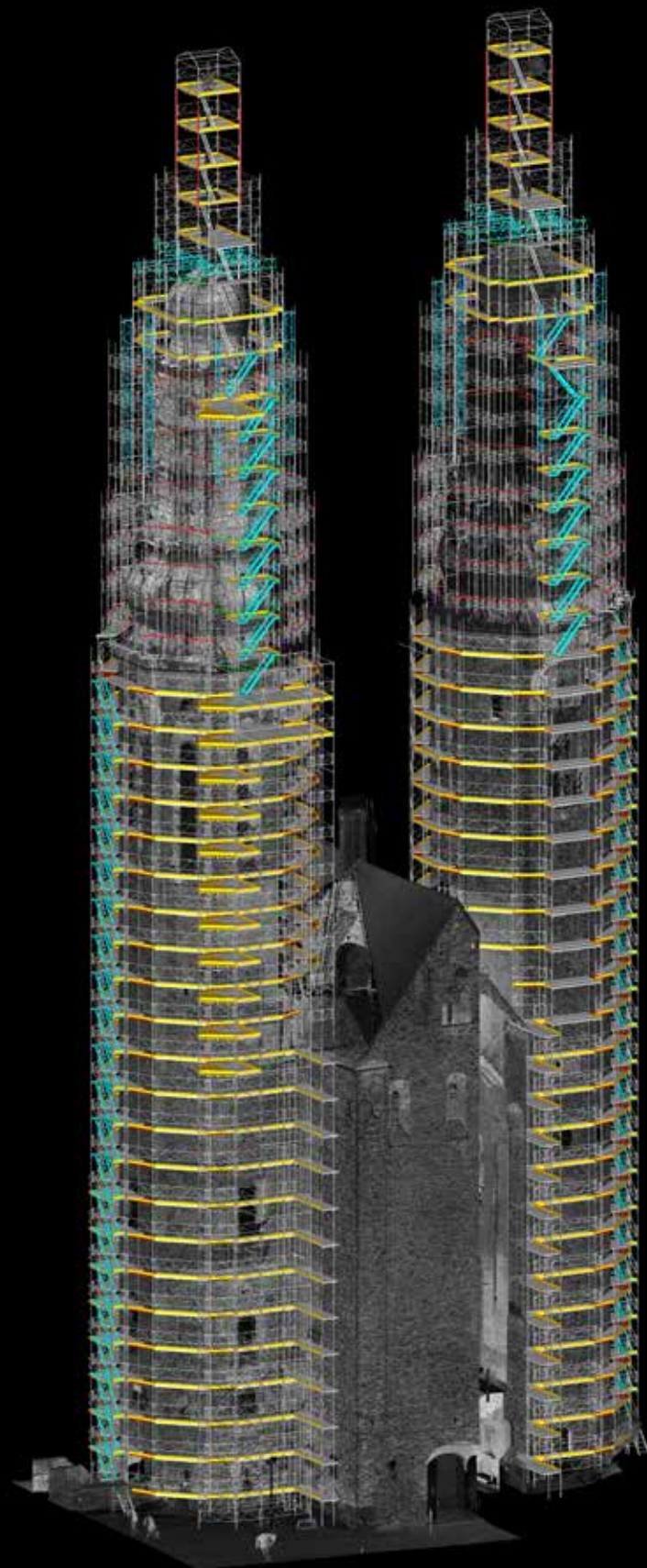
Ingrid Andersson

Kyrkorådets ordförande i Högalids församling

Kyrkorådets ordförande Ingrid Andersson.

Foto: Magnus Aronson.

Högälidskyrkans två torn har varit fokus under år 2023.

Konstruktion, ställning, vindlast och höjd har utmanat. Kupoler och spiror har stått orörda i 100 år. Nu är allt säkrat och tuppens guld glänser på nytt. Men mycket mer har hänt. Följ renoveringen steg för steg på kommande sidor.

Foto: Kikki Hatt

TEKNIK UTÖVER DET VANLIGA

Att renovera Högalidskyrkans torn är en särskild utmaning, inte bara för församlingen utan också för Kyrkans Fastighetssamverkan i Stockholm AB som projekterat, konstruktörer, plåtslagare och ställningsbyggare. Helt andra säkerhetsnormer gäller än när kyrkan byggdes. En mätstation för vind, temperatur, luftfuktighet, lutning och töjning har säkrat arbetet ytterligare. Vindlasterna är enorma.

Vid konstruktörernas ritbord konstateras att det som sägna under lång tid omtalat också stämmer: tornen är olika höga! Södra tornet är 78,92 meter. Norra tornet är 77,88 meter. Höjden över havet ger ytterligare 32 meter.

ARBETE PÅ HÖJDEN

Också för sidovalven används den skraddarsydd och unika metod som vi använt för de höga valven. Ytorna görs rena med tryckluft, därefter med mjuka stålborstar för att få bort så mycket smuts som möjligt. Ett tunt lager kalkbruk slammas på ytorna och borstas in i befintlig puts. Vi använder gotlands-kalk, sand och jordpigment i samma nyans som Ivar Tengbom en gång valde.

Även här krävs ställningar. Ställningsbygget exteriört är komplicerat, inte minst på tornen där varje hål i puts och tegel ska lagas i samband med nedtagningen. Det drar ut på tiden.

KAMP FÖR LJUSET

I kyrkans källare byggs fyra nya rum för samtal, möten och arbete. Fönstren är de ursprungliga. Till projektet är en särskild antikvarie knuten. Han tar fram ett förslag till större fönster för mer ljus in som samtidigt tar hänsyn till byggnadens särart. Länsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet, ger sitt aktiva samtycke och tillstånd.

Dock menar Stockholms stad, som ska ge bygglov, att detta utgör en ovarsam förändring av byggnadens karaktär samt att ändringen saknar allmänt intresse. Stockholms stad överklagar beslutet. Mer om detta i ordförandes text på sidan 26.

ENGAGEMANG FÖR TIDEN

Få saker engagerar Högalidsborna så mycket som Högalidskyrkans ur och klockor. Under året har uren på nytt tagits i bruk, och vartefter ställningen tagits ner blivit alltmer synliga. Nu visar de rätt tid men under renoveringen har många, många hört av sig till församlingen med synpunkter och saknad.

Det nu alla kan se är ur som blänker av riktigt guld. För hand, och bit för bit, har små fyrkanter av bladguld applicerats på urtavla och visare. Arbetet har skett på plats. Visarna satt så hårt att det inte varit möjligt att ta ner dem.

SKYDD OCH ÅTERSTÄLLANDE

Triumfkrucifixet i kyrkans kor av Gunnar Torhamn är 5,5 meter högt och ovanligt stort. Så stort att konservatorerna fått göra sina insatser med stege och ställning. I väntan på det ett skydd av plast med dramatisk effekt. Också predikstolen är förstås konserverad på plats.

Längst fram i koret slås under renoveringen ett tält upp för all annan konservering. Högalidskyrkans viktigaste inventarier är dess ljuskronor och lampor: 75 olika ljusföremål i 20 olika varianter i ett avancerat samspel mellan trä och metall. Ibland i syfte att förvillan om vilket.

NU KAN VI SE IGEN

Chefredaktören för tidskriften Arkitektur skriver 1923 i en artikel om Högalidskyrkan: "Målningarna i dopkapellet av samme Torhamn som huggit krucifixet hör till de bästa som modernt muralmaleri åstadkommit". Dopkapellet anses fortfarande vara en unik rumsbildning i svensk kyrkoarkitektur.

Nu är det varsamt rengjort med mjuk borste. Skadorna av stolar som stått för nära väggen är åtgärdade. Och, inte minst, ljusläppet från taket är återställt med hjälp av en lanternin. För första gången på länge kan målningarna längst uppe vid taket urskiljas.

FÖRSTA INTRYCKET

Vapenhuset i dag skiljer sig för blotta ögat inte mycket från vapenhuset som det var. Som mycket annat i Högalidskyrkans renovering handlar det om att återställa nära originalet.

Men belysningen är bättre, det finns ljusramper i taket som kompletterar Tengboms vackra originallampor och synliggör Filip Månssons unika målningar. I trapporna upp mot läktaren var planen densamma, men enligt Länsstyrelsens beslut belyses dessa nu med lampetter. Eldragningarna är infrästa i väggarna. Valven är rengjorda, putsen är något grövre än inne i kyrkorummet.

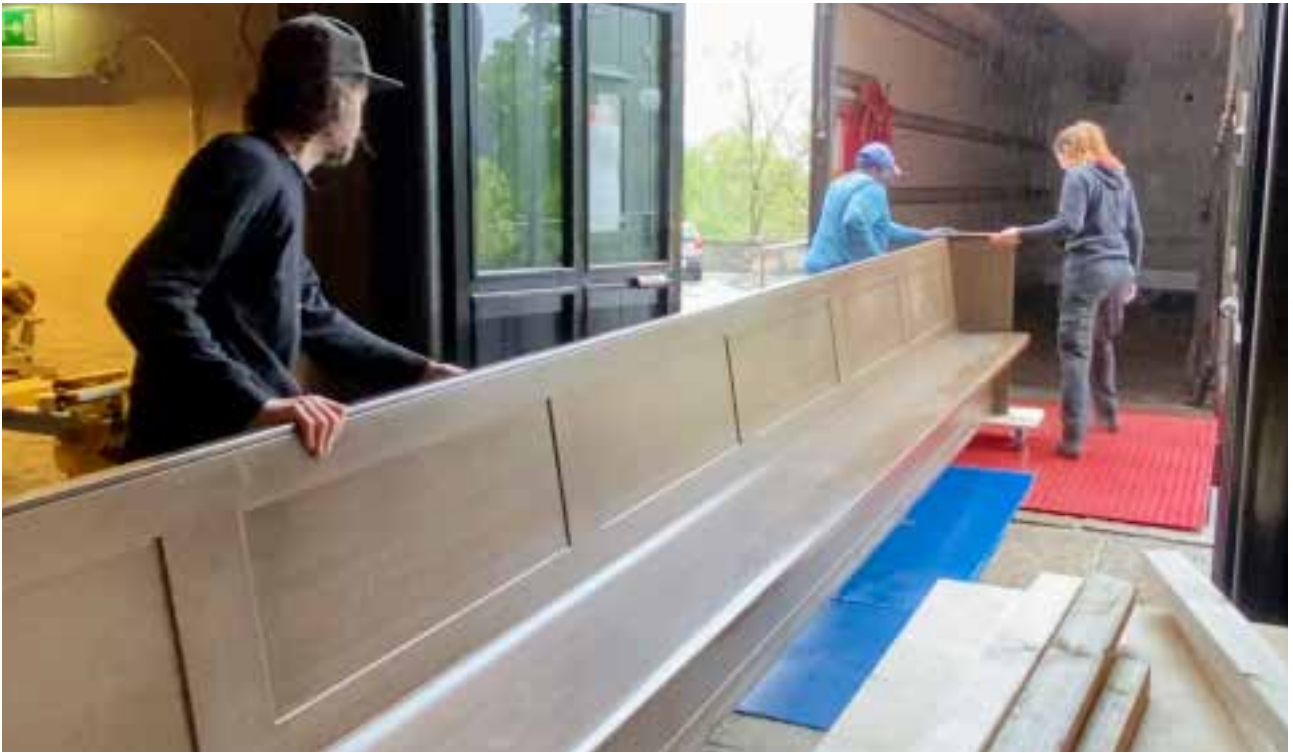
ÖPPENHET OCH MEDSKAPANDE

Också moderna skaparkrafter har satts i gång i samband med renoveringen. Mats Theselius är formgivaren bakom en ny fätölj vars baksida är beklädd med koppar från Högalidskyrkans tak. Han visar här upp sitt verk vid ett möte i församlingen på valborgsmässoafton.

Tre medborgarmöten med information om Högalidskyrkans renovering har hållits, varav detta är ett. Högalidskyrkans renovering är en fråga för långt fler än församlingens medlemmar. Som villkor för den kyrkoantikvariska ersättning vi fått från staten finns öppenhet och tillgänglighet för alla

Foto: Catharina Fredrikson

TILLBAKA TILL URSPRUNGET

Strax före invigningen den 10 juni flyttas bänkarna tillbaka in i kyrkorummet. De har i över två års tid förvarats i ett förråd i Västertorp. Bänkinredningen är ursprunglig, ritad av Ivar Tengbom och med bemålning av Filip Månsson. Konserveringen är mycket återhållsam, det synliga slitaget avsiktligt.

Lite dammiga, javisst. Vad värre är, det fortsatte så trots städning. De nygjorda valven avger till en början lite smått grus, och damm från den pågående renoveringen av källaren smyger sig upp i kyrkorummet. Partikelmätning visar dock på ett övergående problem utan hälsofara.

TUPPEN I GOTT SKICK

Veckan före midsommar lyfts tuppen från sitt fäste. Infästningar och kullager inspekteras. Allt ser fint ut! Detsamma gäller korset på Södra tornet. Plåten på båda tornens spiror visar sig också vara i bra skick. Rostskyddsfärg appliceras. Falsarna på spirorna får nya nitar för att säkerställa fortsatt skydd mot regn och fukt.

Tuppen är förgylld med två lager bladguld. Dessa är nu fästa på en gul grundfärg, inte som tidigare orangeröd. När guldet så småningom nöts bort kommer slitaget inte att bli lika synligt.

Foto ovan och nedan till höger: Kikki Hatt

HANTVERK PÅ GOLVET

Ihopfällbar och stapelbar, yteffektiv både på golvet och i förvaring. Högalidskyrkans stol, att använda utöver våra sittplatser i bänkarna är trots sin litenhet en stor fråga. Modellen har vi tagit från Linköpings domkyrka men färgsättningen är unik för Högalidskyrkan. Hantverksmässigt tillverkad av snickeri i Dalarna. Allt kräver tillstånd från Länsstyrelsen.

Stolen är vårt viktigaste insamlingsobjekt till kyrkans reovering. Den som bidragit till en stol har fått sitt namn ingraverat på en mässingsplatta. Många har engagerat sig. Vad insamlingen gett i pengar är ännu under summering.

VERONIKASALEN FÖR MÖTEN OCH SAMTAL

Veronikasalen har sitt namn efter Veronika med svetteduken, en del av Olle Hjortzbergs muralmålning i Högalidskyrkans kor. I Veronikasalen i kyrkans källare får församlingen nu ett för verksamheten anpassat tillskott för samling, möten, kyrkkaffe och allt annat vi behöver. Det intilliggande köket är utrustat för att klara många gäster.

Veronikasalen tas i bruk i slutet i månadskiftet oktober – november. Som vi har längtat efter att kyrkorenoveringen äntligen ska bli klar och vi ska kunna använda hela kyrkan!

EN KYRKA FÖR ALLA

Den som totalrenoverar en av kulturmiljölagens skyddad kyrka, som vi, måste göra anpassningar för tillgänglighet. Det finns nu en ny hiss mellan vapenhus, kolumbarium och kyrkans källare. Det finns många fler toaletter, varav två är anpassade för rullstol. Alla som har barnvagn får också lättare att komma in och röra sig i lokalerna. Ljud och ljus har förbättrats.

I S:t Ansgarskapellet finns nu en ramp som gör att koret kan nås av alla. Ett kapprum med toaletter finns innanför. Att golvet är nygjort syns knappt för blotta ögat.

SISTA BITEN FALLER PÅ PLATS

Guldmosaikerna av Einar Forseth i S:t Ansgarskapellet är en stolthet och en skatt för Högalidskyrkan. I det som en gång varit ett begravningskapell med katafalk finns nu ett av kyrkans mest använda rum, här firas dop, begravningar, veckomässa och andra mindre gudstjänster.

De sista raderna av de sockerbiter-stora mosaikplattorna har suttit löst och skadats av tidens tand. I slutet på hösten får de antikvariernas omvårdnad och sitter nu åter på plats. Därmed avslutas också den antikvariska delen av Högalidskyrkans renovering. Högalidskyrkan stängs den 1 mars 2021. När 2023 går in i 2024 kan vi på nytt använda S:t Ansgarskapellet.

*Högalidskyrkan möter oss på nytt
som den en gång var.*